

Kivi. Hän. Minä.

Lyhyt kohtaaminen Sankareiden haudoilla.

Hän.

En murtunut. Enkä murru. On oltava luja. On kestävä. Murtumatta. Kenties vielä tämä kesä. Enemmän elävä vai enemmän kuollut. Mikä elämä!

Kivi.

Yksi. Kuin jokainen kerran. Kuin kuka tahansa nyt.

Minä.

Ymmärrämmekö enää. Unohdammeko mielummin. Mitä pitää ymmärtää?

Kivi.

Yksi kiveen hakattu tuntematon tarina. Ihmiselämä. Hoidetussa hautatarhassa. Ei enää. Ei huolta. Ei pelkoa. Ei pakoa. Ei kylmää. Ei nälkää. Ei enää. Ei mitään! Kuolema. Se oli vahinko. Virhe. Onneton sattuma. Väistämättömyys. Kohtalo.

Minä.

Kuuntelen. Olen säästynyt. Olenko selvinnyt? En ymmärrä.

Kivi.

Vain kaksi millia väärään. Kuuma osuma. Polttava hiljaisuus. Pimeässä. Kuka tahansa olisi voinut olla valittu. Kuka tahansa.

Hän.

Nuoret ihmiset. Kytäämässä tappaakseen. Huutamassa kuolemaa. Tahtomassa kuolemaa. Mikä elämä!

Minä.

Hiljaa. On katsottava. Kiviin piirretty sotamiehet, pioneerit, jääkärit, korpraalit, kapteenit. Samoissa riveissä kaikki. Se näkyy. Sen ymmärrän.

Kivi.

Ei muistoa murheesta. Kuka tahansa. Mutta isä. Lapselle isä. Ei sananpartta surusta. Tai poika. Äidille poika. Ei kivunmäärää kaipuusta. Ja ystävä. Toiselle ystävä.

Hän.

Nuori ihminen. Irrallaan. Kaukana kaikesta mikä on koti. Vieraassa maassa. Kysymättä. Käsittämättä. Mutta murtumatta. Mikä elämä!

Kivi.

Kerran kasvot ja ilmeet. Iloinen. Vakava. Toisten lailla elävät ilmeet. Tarpeet ja toiveet. Unelmat ja ajatukset. Halu elää. Selvitä kotiin. Kuten toiset.

Hän.

Mikä elämä! Pelko ja piina. Kauhut ja kamalat unet. Yhä uudelleen! Ehkä kaikki lakkaa. Lakkaa olemasta.

Kivi.
Kaikki lakkaa. Kaikki.

Minä.
Hiljaa. On eri aika. Sota loppu. Suuri sylitön sukupolvi. Seuraavat on me. Selviämmekö me? Mitä emme tiedä sitä emme ymmärrä. Kertokaa vielä!

Hän.
Ihmisestä tuli ilmeetön kätkö. Elävä vai ehkä enemmän kuollut. Suljettu.
Kunnia katosi. Arvot. Rakkaus. Kaikki katosi. Mutta olin murtumatta.
Pelko tuli kotiin. Uniin! Pelko tuli tavaksi. Aina pelko. Joskus raivo. Mikä elämä!

Kivi.
Kerran elämä. Enää nimi kivessä. Keskeneräinen tarina. Hoidetussa hautatarhassa.
Turhaan odotetun ihmisen tuntematon muisto. Peittynyt jo. Vain kivenä
samanlaisten kivien riveissä. Toisten vieressä.

Minä.

Ymmärrämmekö kiven tarinan taakse? Ymmärrämmekö hänet? Selviääkö mikään ennen kuin olemme itse kiven takana. Miten kerromme mitä kerromme? Kun emme ymmärrä totuutta.